

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „Koroški Slovenec“, Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

Rokopisi se naj pošiljajo na naslov: pol. in gospod. društvo, Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

List za politiko,
gospodarstvo in prosveto

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 15 grošev.
Stane četrtletno: 1 S 50 g; celoletno: 6 S — g
Za Jugoslavijo
četrtletno: Din. 25.—; celoletno: Din. 100.—.

Hoče se vojne.

Ko večina evropskih držav vpije za mirom in se zunanji ministri trudijo, da se sklenejo gospodarski sporazumi, ki naj tvorijo osnovo za politično in kulturno zblizanje evropskih narodov, se množijo od izpraznitve Porenja v Nemčiji znaki, da Nemci z doseženimi uspehi še niso zadovoljni in da hočejo še več. Že pred izpraznitvijo Porenja so nekateri povdarjali, da bo imela predčasna izpraznitev te posledice.

Briandova mirovna politika je vsa leta stremela za tem, da se Nemci sprjaznijo z dejanskim položajem in da bi se položil temelj za širšo evropsko zvezo, ki bi združila vse glavne sile k sodelovanju ter tako zagotovila mir v Evropi. Dobrega sodelavca je imel Briand v bivšem nemškem zunanjem ministru dr. Stresemannu, ki je imel dosti dobre volje in tudi dosti vpliva.

Po Stresemannovi smrti se je položaj izpremenil, ker v Nemčiji ni nobenega politika, ki bi vodil nemško zunanjo politiko še naprej po načrtani poti. Novi ljudje prihajajo iz desnih čarških krogov in se tudi notranja in zunanja politika usmerja v to stran. Eden najpomembnejših predstavitev tega kurza je Treviranus, ki je zapustil Hugenbergovo stranko, ker je uvidel, da pride z ostalimi meščanskimi strankami lažje do cilja.

Treviranus v politiki ni merodajen minister; ima se brigati, ko ni več zasedenega nemškega ozemlja, samo za gospodarsko pomoč vzhodu. Kljub temu si je dovolil in posegel v svojem volilnem govoru v zunanjo politiko: govoril je o vzhodnih mejah, o vrnitvi Gdanska in poljskega „koridorja“ Nemčiji. Pri tem pa niti eden merodajnih ministrov ni smatral za potrebno, da bi izrekel, da vlada ni istega mišljenja. Tedaj soglašala celokupna vlada z govorom Treviranusa.

Pravzaprav Treviranus ni povedal nič takega, česar ne bi Evropa že davno vedela. Saj je dovolj znano in nešteti nemški viri skrbijo za to, da se ne pozabi, kako trdovratno se med Nemci vzdržuje težnja, da se država ne sme zadovoljiti s sdeanjimi mejami na vzhodu. Nemci hočejo prepričati sebe in svet, da se jim je na vzhodu zgodila krivica, in da so se tu dodelile Poljski pokrajine, ki sodijo tako po narodoslovnem kakor zgodovinskem pravu Nemčiji.

Resnica je ta: Poljska je imela „koridor“ do morja vso dobo svoje državne samostojnosti; samo v XIV. stoletju ga ji je za dobo sto let iztrgal nemški Križevniški red v času svoje osvojevalne razteznosti ob Baltiškem morju. Ali hrž si je poljska državna sila zopet opomogla ter iztrgala Pomorje Nemcem; ohranila ga je odtlej ves čas, dokler je ni razdelil na troje pritisk vseh sosedov — Rusije, Avstrije in Prusije. Šele odtlej je bilo poljsko Primorje za 50 let zasušeno nemški oblasti, ki se je v zadnjih desetletjih na vso moč trudila, da tamkaj naseli Nemce v čim večji množini ter na ta način izbriše dokumente, ki so pričali o nacionalnem ropu. Na srečo se ji to ni posrečilo v zaželjeni meri in še l. 1918 so pričele poljsko-kašubske vasi, segajoče prav do morja in tja na Helski polotok, ki čuva moderno luko Gdynjo. Ko so morali po nacionalnem osvobodjenju oditi z dežele nemški naseljenci, je zemlja dobila zopet svoje pravo lice v polni meri. Na vsej 70 km dolgi črti poljske baltiške obale biva slovanski rod prav do morja ter priča najzgovorneje, da tu ne more biti govora o kaki narodni krivici, marveč da se je izpolnila samo pravica.

Tu ne more biti govora o kakem „koridorju“ v pomenu umetne politične meje, marveč se je tamkaj Poljski samo vrnil pas zemlje, ki ga je očuvala skozi stoletja proti nemškim na-

valom. Vrhu tega edini ozki pas do morja, ki se je očuval slovanstvu, segajočem nekdanj do Baltiškega morja tja do Lübecka in Hamburga. Ako je z obnovo poljske pravice na Baltiškem morju vzhodna Prusija ločena od ostale Nemčije, to pač ne more pomeniti krivice nemštvu, zakaj vsak narod je tu ostal gospodar svoje zemlje, ne glede na to, da je v Mazurih ostalo po plebiscitu na stotisoče poljskega življa v nemški oblasti. Ali naj poljski narod z izgubo svoje zemlje ob spodnji Visli nagradi Nemce za to, da se jim tekom stoletij vendarle ni posrečilo germanizirati zemlje ob spodnji Visli. Nemce je objel velik strah predvsem radi nagle naraščanja poljskega življa v onih krajih, ki jih Nemci zahtevajo zase. „Koridor“ šteje en milijon prebivalcev, med katerimi je sedaj komaj 200.000 Nemcev proti 800.000 Poljakom. Poljske luke ob Baltiškem morju uživajo sedaj veliko blagostanje, toda Poljska ga lahko še poveča. Potrebno je le par trgovsko-političnih potez in ne samo da se poveča to blagostanje, temveč bi nastopili tudi zelo občutni nepopravljivi udarci za promet v Hamburgu in Bremenu.

Takšen položaj in takšne so pravice Poljske. Za Treviranusom je prišel še minister Wirth, ki je izjavil, da bo postal Youngov načrt neizvedljiv, če bo gospodarska kriza v Nemčiji naraščala še nadalje kot dosedaj.

Ta dva govora sta izzvala na Francoskem, v Angliji in posebno na Poljskem hudo razburjenje. Vendar si je vsa poljska javnost edina v tem, da si svoje pravice do dostopa na Baltiško morje ne da vzeti in da je pripravljena tvegati za to pravico vse, tudi najskrajnejše. O tem si mora biti svet na jasnem, ne pa samo o nemških prenapetih zahtevah. Zato mora tudi poznati, s kako žilavostjo si Poljska gradi na Baltiku svojo luko Gdynjo, ki postavlja vedno bolj v senco staro pristanišče Gdansk, ki je hotel trdovratno kljubovati poljskim prirodnim pravicam, pa ga je zato doletela nezavidna usoda, da se njegova luka prazni, nova luka v Gdynji pa raste veličastno. Angleška je proti vsaki spremembi sedanjega stanja. Francoski tisk pa je mnenja, da pomenjata oba govora premišljeno propagando proti mirovnim pogodbam in obvezam Nemčije. Nemške finančne težkoče so samo navidezne, ker bi drugače vojni proračun ne mogel predstavljati pri 100.000 mož broječi armadi večjega bremena nego nekdanji vojni proračun predvojne Nemčije. Poljska je smatrala za potrebno, da vložil uradni protest pri nemški vladi. Novi poljski ministrski predsednik maršal Pilsudski pa namerava v primeru ponovitve sličnega dogodka storiti energične ukrepe ter se poslužiti Društva narodov za varstvo poljskih interesov. In mednarodna organizacija bojevnikov, ki šteje 8 milijonov članov, je v Varšavi sklenila, da nikoli ne bo pristala na kakršnokoli revizijo mirovnih pogodb in državnih meja. Pri tem pa podpira Nemčijo Italija, ki ima tudi skomine po ozemlju, ki po prebivalstvu nikdar ni bilo italijansko.

Uvaževati je treba tudi, da je ravno v tem času stopil maršal Pilsudski ponovno na politično pozornico. Da je on, ki je storil Poljski nevenljive zasluge, prevzel vodstvo države, se spravlja v zvezo z naraščanjem nemškega nacionalizma, ki je postal že neznošen.

Gotovo je, da če bi hotela nemška vlada v bodočnosti zasledovati Treviranusovo politiko, da je tedaj konec dosedanjih poizkusov za prijateljske odnose. Nemčija bi se morala v tem slučaju nanovo izolirati in vsi prijatelji miru bi morali poseči po samoobrambi. Še je Nemčija v sedanjih razmerah preslaba, da bi si mogla dovoliti to, kar si je dovoljevala Viljemova Nemčija. Tudi Treviranus hoče naknadno dokazovati, da je mislil samo na miren sporazum

med državami na osnovi statotov Društva narodov. Vendar končno ni mogoče, da se napram Nemčiji popušča in se ji odstopa kos za kosom nenemškega ozemlja, ker nihče ne more vedeti, kdaj neha nemški apetit in če ne bodo segli Nemci, ko z lepim ne pojde več, po orožju.

Za male vložnike.

Po enoletnem obstoju postave o malih vložnikih se je že čutila nujna potreba po spremembi gotovih določb, ki niso več odgovarjale dejanskim potrebam. Tako na primer osebe, ki so imele pred 1. januarjem 1919 vložnih čez 6000 kron in ki so tudi v drugih ozirih odgovarjale zakonskim zahtevam, niso dobile podpore malih vložnikov, če so imele od katerekoli strani še kakšen dohodek in če je bil ta še tako majhen. To določbo so občutili v najhujši meri tisti, ki so izgubili svojega reditelja in dobivajo po njem rento za zaostale, ki znaša v gotovih slučajih samo 10 do 15 S mesečno. Ti reveži niso izgubili samo ves, v več slučajih težko prilanjen denar, s katerim so se hoteli preživeti na stare dni, izgubili so tudi svojega reditelja in na zadnje bi ravno tem država odtegnila še ta mali dohodek, katerega bi jim morala dati za nadomestilo za po njeni krivdi izgubljeno premoženje.

Izšla je julija t. l. odredba ministrstva za socialno upravo, glasom katere imajo pravico do polne podpore tudi osebe, kojih dohodek mesečno ne znaša več kot 150 S. Kdor pa dobiva več kot 150 S, temu se podpora skrajša za to vsoto, za katero je njegov dohodek višji od 150 S. Penzionist je imel vložnih pred 1. januarjem 1919 80.000 kron in dobiva sedaj 200 S mesečne rente. Brez rente bi dobil podpore 60 S mesečno, tako pa se mu ta zniža za 50 S in si torej poleg rente še lahko pridobi podpore v znesku 10 S mesečno. Stroški za preskrbo drugih oseb pa se ne vračunavajo v dohodek. Če bi torej imel ta penzionist še ženo ali otroke preskrbeti, bi se mu stroški za preskrbo odračunali in bi se mu podpora temu primerno zvišala. Kako visoko se bodo stroški za preskrbo druge osebe določili, ni navedeno in je ta določitev prepuščena pristojni komisiji.

Po novi odredbi imajo torej tudi tiste osebe pravico do podpore malih vložnikov, ki dobivajo še od druge strani kakšno pomoč (rento, penzijo, užitek i. dr.), medtem ko te pravice prej niso imele.

Poleg tega se je podpora tistim, ki so imeli 1. januarja 1919 vložnih 6000 do 20.000 kron, zvišala od 150 na 180 S.

Za leto 1930 znaša torej podpora za 6000 do 20.000 kron 180 S, za 20.000 do 25.000 kron 240 S, za 25.000 do 30.000 kron 300 S, za 30.000 do 40.000 kron 360 S, za 40.000 do 50.000 kron 480 S, za 50.000 do 60.000 kron 600 S, za 60.000 do 80.000 kron 720 S, za 80.000 do 100.000 kron 840 S, in za čez 100.000 kron 960 S na leto. Podpore se izplačujejo v mesečnih delnih obrokih, če znaša najmanj 2 S, ako pa znaša manj, se izplačuje podpora poletno.

Podpora je vsekakor premajhna in bo država morala gledati, da dobi za to svrhu večjo vsoto na razpolago.

POLITIČNI PREGLED

Nove vesti o Heimwehru. Slovenski listi vedo povedati, da se vse stranke z naraščajočo nervoznostjo pripravljajo na prihodnje volitve. Toda, dočim se stranke trudijo, da obdrže enotno fronto, pa je opažati v vrstah Heimwehra vedno večjo razcepljenost. Pojavili sta se dve ostro ločeni struji, od katerih se ena zavzema

za to, da nastopi Heimwehr pri prihodnjih volitvah popolnoma samostojno kot nova politična stranka, druga zmernejša pa je še za nadaljno podpiranje krščanskih socialcev. Razkol v heimwehrovskih vrstah je že tako daleč dozorel, da je že sestavljena posebna kandidatna lista. Krščanski socialci se sicer trudijo, da bi to preprečili ter ponujajo Heimwehru različne usluge: gotovo število mandatov, vpliv na vodstvo državne politike itd., kar pa Heimwehr odklanja, naglašujoč, da noče več sodelovati z nobeno obstoječih meščanskih strank.

Manjšinske razmere v Nemčiji in na Poljskem. V varšavskih listih je znani francoski publicist Poirson ugotovil, da je med svobodo, ki jo uživajo Nemci na Poljskem, in razmerami, v katerih živijo Poljaki v Nemčiji, velika razlika. Poljska je izpolnila obveze mirovnih pogojev. V zadnjem času so se v Gornji Šleziji zelo poostriili narodnostni spori, ker je pričela nemška veleindustrija siliti svoje delavstvo, da bi pošiljalo svoje otroke v nemške šole. Pripetil se je slučaj, da je industrijalec odpovedal delo 200 poljskim delavcem in takoj nato sprejel drugih 200 delavcev, ki so zapisali svoje otroke v nemške šole. Takih slučajev je bilo več. Poljaki se tudi pritožujejo, da nemški Volksbund v Gornji Šleziji razvija protidržavno delovanje. To organizacijo je napadel Zaleski že v Ženevi o priliki spora med Poljsko in Nemčijo. Stanje poljskega šolstva v Nemčiji je grozno. Ko je posebna komisija Društva narodov preiskovala šolske razmere v nemški Gornji Šleziji, je ugotovila, da se nanaša manjšinsko varstvo tam izključno na ljudske šole in še to skrajno pomanjkljivo. Na Poljskem vzdržuje večino nemških manjšinskih šol država s svojimi sredstvi, dočim so poljski otroci v Nemčiji navezani na samopomoč svojih staršev. Celo ta samopomoč staršev je onemogočena z javnimi in drugimi protikuropi. Visoko število poljskih otrok, katerih starši so gospodarsko odvisni od Nemcev, ne more posegati manjšinskih šol in tečajev ter morajo hoditi v nemške šole. Ti otroci so v nemških šolah pod posebno nadzorstvom in so takoj kaznovani, če govorijo poljski sami med sbeoj (tudi na Koroškem imamo več slučajev, da so bili otroci kaznovani, ker so govorili slovenski). Pri tem pritožbe proti pruskemu učiteljstvu skoro ničesar ne pomagajo in ostajajo nerešene. Kdo bo verjel nemški pravičnosti?

Evropska konferenca. Od 26 držav je dobil francoski zunanji minister Briand odgovor na vprašanja o možnosti Panevropske. Vse te odgovore je zbral Briand v „bele knjigi“, ki jo bo predložil Društvu narodov. Obenem je povabil vse prizadete države na tozadevno konferenco, ki bo zasedala obenem z zasedanjem Sveta Društva narodov. Seje Društva narodov bi se vršile dopoldne, evropske konference pa popoldne. Briand bo prečital svoje poročilo, ki se bo tikalo odgovorov in predlogov držav in predlagal, da se prične o vseh vprašanih glavnih razpravah. Po zaključku razprave bo Briand pojasnil, kako si predstavlja nadaljevanje dela za ustanovitev evropske unije in kakšni naj bi bili prvi koraki za njeno izvršitev. Nato se bo sestavil načrt Panevropske in predložil Društvu narodov. S tem se bo ustreglo onim državam, ki so proti temu, da bi Panevropa kršila delokrog Društva narodov.

Zasedanje Društva narodov se prične dne 8. septembra v Ženevi. Dnevni red bo zelo obširen ter bodo razpravljali poleg vprašanja osnovanja Panevropske, tudi o reorganizaciji glavnega tajništva Društva narodov, ki ga zlasti zahtevajo Italijani in o predlogu italijanske vlade glede pospešitve razprav o splošni razorožitvi. Še važnejša pa bodo neoficijelna pogajanja med zastopniki posameznih držav, na katerih bodo predvsem obravnavali vprašanje obnovitve francosko-italijanskih pogajanj, vprašanje revizije nemško-poljskih mej in pospešitev dela za sporazum med Francijo in Nemčijo, ki je po izpraznitvi Porenja dospel na mrtvo točko. Avstrijsko delegacijo bo vodil sam zvezni kancler dr. Schober.

VI. manjšinski kongres se vrši te dni, od 3. do 6. septembra v Ženevi. Obisk bo prav številen. Kot prva točka kongresa je skupno poročilo o položaju na kongresu zastopanih manjšin. Poročilo se bo tiskalo takoj po sklepu kongresa. Kongres bo zavzel tudi stališče k Briandovemu predlogu o Panevropi. Kongres stoji na stališču, da je evropska unija mogoča šele

potem, ko se reši prej narodnostno vprašanje. Manjšinskega vprašanja pa Briand v svojem memorandumu sploh ne omenja. Zanimivo bo poročilo predsednika dr. Wilfana o organizaciji narodnih skupnosti pri posameznih evropskih narodih. Gre se tukaj za stremeljenja raznih narodov, kakor Poljakov in Nemcev, Jugoslovancev in Italijanov, Madžarov in Čehoslovancev, da se za vsak narod ustvari gotova organizatorična oblika tudi preko državnih meja, tedaj za vse pripadnike nega naroda skupaj. Poljaki so to organizacijo deloma že izvedli z izvolitvijo posebnega kulturnega sveta. Po kongresu imajo svoje zborovanje manjšinski žurnalisti. Na kongresu bo zastopana tudi slovenska manjšina na Koroškem.

Varšavska agrarna konferenca. Med Jugoslavijo in Romunijo se je v Sinaji sklenilo sodelovanje obeh držav pri izvozu svojih žitnih pridelkov. Namen te zveze je ta, da bi se enotno uredil izvoz žita v industrijske države in sicer na ta način, da bi odjemale agrarne države industrijske izdelke od držav, ki bi kupovale njih žito. S tem bi se izločila konkurenca med agrarnimi državami. Poljska je šla nkeoliko dalje in sklicala veliko agrarno konferenco v Varšavo, ki se je pričela 28. in trajala do 30. avgusta. Osem držav, ki predstavljajo 95 milijonov prebivalcev in konzumentov, je poslalo svoje delegacije. Zanimivo je, da so bile na konferenci zastopane tudi države, ki se bodo, kar so pokazale že v tem času, gotovo združile z industrijskimi državami v blok proti agrarnim državam. Je že značilno, da je Avstrija ravno v tem času popolnoma pretrgala pogajanja z Jugoslavijo za novo trgovinsko pogodbo, četudi agrarni blok ni naperjen proti industrijskim državam, ker je praktični uspeh svoječasni sklepov Društva narodov. Namen konference je bil splošna ureditev odnošajev med posameznimi poljedelskimi državami, odstranitev konkurence, ureditev trgovine s poljskimi pridelki in enotna zaščita skupnih poljedelskih interesov. Vsa važna vprašanja so se razpravljala v komisijah. Komisije so predložile svoje sklepe skupščini delegatov. Varšavska konferenca pomeni novo razvrstitev držav in je zelo važna tudi za nas, zato se bomo z njo še bavili.

Revolucija v Peru. V republiki Peru je zopet izbruhnila revolucija. Revolucionarni pokret se naglo širi in vstasi ogrožajo tudi glavno mesto. Vlada je podala ostavko, predsednik republike pa je pobegnil in se zatekel na križarko, pride pred posebno sodišče. Mornarji in pehota so se pridružili upornikom. V Arequipu je bila sestavljena začasna revolucionarna vlada, ki je bila pri prebivalstvu sprejeta z največjim navdušenjem.

Politične vesti. Na eni strani se poroča, da je Perzija odklonila turški predlog po spremembi meje v Kurdistanu in da je prišlo do spopada med regularnimi turškimi in perzijskimi četami, z druge strani pa se zopet sliši, da so se razgovori med Perzijo in Turčijo na podlagi turškega predloga, ki zahteva, da se turško-perzijska meja nekoliko izpremeni tako, da se vsako nadaljnj vpadanje Kurdo v Turčijo onemogoči, že pričeli. Za ozemlje območju Ararata, ki bi ga dobila Turčija, bi Perzija dobila ozemlje na jugovzhodni meji. — Bavarska vlada je odstopila, ker nek predlog za izboljšanje deželnihih financ ni dobil potrebne večine. Ko se je govorilo že o novih deželnozbornih volitvah, je mandatari socialdemokratske stranke prevzel sestavo nove vlade. — Za nemške državne volitve se je osnoval „Hindenburgov blok“, ki mu pripadajo nemška ljudska stranka, gospodarska stranka in konzervativna ljudska stranka. — Razne indijske občine so pričele dvigati svoje fonde iz angleških bank in jih nalagati v svoje nacionalne denarne zavode. Vrh tega je bilo sklenjeno, da se poostri bojkotno gibanje proti angleškemu blagu, ker podkralj Irwin niče sprejeti Gandhijevih pogojev za sklenitev sporazuma. Z druge strani se poroča, da presoja podkralj položaj zelo hladno in da se posredno pogaja z Gandhijem. — Po odstopu Slawekove vlade je sestavil novo poljsko vlado maršil Pilsudski. Zunanje ministrstvo ima tudi v novi vladi Zaleski. Povečini so ostali v vladi dosejdanji ministri. Pilsudski je pustil razpustiti sejm in senat in razpisati nove volitve. — Nemška vlada napoveduje, da bo omejila javne izdatke, da bo pospešila gradnjo malih stanovanjskih hiš ter varovala proračun, ne da bi s tem trpela zaščita brezposelnosti. Zatem naznaja vlada,

da bo preuredila porazdelitev bremen in dohodkov med državo, pokrajinami in občinami ter da bo uredila vprašanje kredita za javne ustanove.

DOMAČE NOVICE

Dr. Steidle v Celovcu. Že teden preden je prišel na Koroško, smo slišali iz ladbundovskih krogov, da ga v Celovcu pričakujejo. Bil je tukaj 24. avgusta na zborovanju voditeljev koroškega Heimatschutza. Povedal razen pavšalnih škega Heimatschutza. Povedal ni razen pavšalnih sumničeni, ki jih je izrekel že večkrat, ničesar novega. Predvsem se je opravičil radi izpadov na koroške Slovence in rekel, da ni vredno, da bi popravljaj napako, ki jo je napravil v razburjenosti. Vsekakor pa ni hotel žaliti s svojimi izjavami domovini zvestih Korošcev, ker ve, kaj so sotrili Slovenci za ohranitev enotnosti Koroške in za Avstrijo pred desetimi leti in ker mu je znano hlabro očetnjavi zvesto zadržanje slovenskih vojakov med vojno. Nikdar ni hotel zadeti teh Slovencev; njegov napad je bil naperjen proti onim ali onemu, ki že preko enega leta vodijo boj proti heimwehrovskemu gibanju. Glede prihodnjih volitev ni povedal nič določenega. So ljudje v organizaciji, ki odklanjajo vsako udeležbo pri volitvah in prepuščajo bodočnost izključno strankam. Drugi zahtevajo, da nastopi Heimwehr z glasovnico v roki. Tretji so za to, da vpliva Heimwehr na sestavo kandidatnih list meščanskih strank in na skupno meščansko fronto ali vsaj v obliki združitve list. Da pa bi se mogli izrabiti ostanki glasov, je potrebna sprememba volilnega reda. Končno zahtevajo slednji, da bi se postavila posebna kandidatna lista za one volilce, ki niso zadovoljni z nobeno obstoječih strank. Zvezno vodstvo se še za nobenega omenjenih predlogov ni odločilo, bo pa pravčasno izdalo svoja navodila. Med koroškimi člani Heimatschutza je menda dvoje naziranj glede udeležbe pri prihodnjih volitvah. Del članov zahteva samostojen nastop pri volitvah, drugi pa, da se vpliva na sestavo kandidatnih list in postavi poleg tega še posebna kandidatna lista za vse one, ki z obstoječimi strankami niso zadovoljni.

Življenje zahteva svoje. Tako se starostno izraža velik del mlade družbe. Nastajati dve skupini: prva, ki se veseli bodočnosti ob pravem času in s pravo ženo in druga, ki jo je strah pred bodočnostjo, ker je telesno izčrpana in duševno utrujena. Mladina je podobna kipečemu mostu. Kaj ji je mar bodočnost in zle posledice v trenutku uživanja. Ko se pojavi življenska pomlad s svojim solncem in viharji, takrat postaja mladina predrzna ob hrepenenju po spolnih užitkih. In to je ona ura, v kateri se tolikokrat odloči usoda za celo nadaljnje življenje. Ne odrekamo mladini njenih pravic takrat, kadar se tudi zaveda dolžnosti, ki jo še čakajo. Ne vzbujamo pri otrocih prezgodaj onih podzavestnih čutov, ki ranijo nedolžnost. Doraščajočo mladino pa učimo pravilno sprejemati pojave narave; vzgoja telesa in duše naj se vrši sporedno. A doraslemu pokazimo junaka v človeku, ki se zna premagovati, poka imo mu pa tudi slabiča in vso ono bedo in gorje, ki navadno obdaja te nesrečne brodolomce. Komur je mar srečna mladina in neskaljeno družinsko življenje, si bo z zanimanjem ogledal oddelek higijenske razstave na ljubljanskem velesojmu od 31. avgusta do 15. septembra, skušal pa bo tudi uravnati svoje nadaljnje življenje v pravem: zmerno in trezno življenje — pozna starost.

Št. Tomaž pri Celovcu. Dne 17. avgusta smo obhajali cerkveni shod pri naši podružnici, ki se je vršil zelo slovesno, k čemer je posebno pripomogel domači pevski zbor, pomnožen s pevci iz Št. Ilja zato jim bodi iskrena hvala! Brez razlike se je hvalilo petje, pa tudi ni lepšega, kakor pesem v domačem jeziku, pa naj bo cerkvena ali posvetna. Skušalo se je že pri nas odpraviti domače slovensko petje v cerkvi, in se je cerkvenim pevcem naravnost odpovedalo. A na zadnjem cerkvenem shodu se je videlo, kako so ljudje veseli, da je ostalo vse spet pri starem. Ne razumemo kratkovidnosti gotovih mladih priseljenih krogov, ki so navajeni za se imeti vse pravice, a nimajo toliko čuta pravičnosti, ne toliko razumevanja 4. zapovedi in ne toliko vpogleda v prakso sv. Cerkve, da bi uvidevali, da si sv. Cerkev reže v svoje meso, če sodeluje ali posredno ali očitno pri raznarodovanju kakega naroda. Zato smo prepričani, da cerkvena oblast nikoli ne bi odobraval, če bi izvedela za postopanje dne 4. majnika, ko se je po sv. mašah marsikateri jezil, da

nazadnje niti rožnega venca ne bi smeli moliti po svoji stari navadi. Zelo koristno bi bilo premišljevanje, zakaj je v Timenici tako prazno in dober pastir bi spoznal, da ovce ne poslušajo njegovega glasu, ker ga ne poznajo. To je stara izkušnja, in kjer je ne upoštevajo, prej ubijejo vresko življenje nego domači jezik. Ne dvomimo, da je in mora biti katoliškim krogom prvi interes praktično versko življenje; zato je prva potreba, da ščitijo domače ljudstvo, mu pomagajo ohraniti domači značaj, da mu tako ohranijo domačo vero.

Čevlje za delavstvo in srednji sloj, dobro sešite in trpežne, dobavlja po nizkih cenah specialna razpošiljalnica čevljev Rudolf Werdisheim, Wien VI., Mariahilferstrasse 85. Doslej so bile vse kupovalke in kupci vedno zelo zadovoljni z Werdisheimovimi čevlji. Vse natančneje najdete v prilogi, ki je priložena celotni nakladi našega lista. 130

Dvorec pri Radišah. Dne 17. avgusta se je blagoslovil tukaj gasilni dom. Prišel sem ta dan slučajno v Rvovec in vam hočem zato nekaj povedati. Blagoslavljanje se je zavleklo za eno uro. Nagovor je bil nemški. Zbrana množica je bila slovenska. To se je pokazalo pri molitvi nemškega očenaša, ko so odgovarjali vsi slovenski. Čg. župnik je v svojem nagovoru priporočal vaje. Kakršnekoli vaje so vsakemu človeku potrebne. Z vajo pride v organizacijo disciplina, ki pa ne sme popustiti, kadar se sreča kakega domačina na cesti. Slabe reči se slišijo dandanes o Radišah. Ko gredo gasilci od vaj, bi ne smeli vpiti na vsakega mimoidočega in zvižgati. Požarno brambo spravljajo to v slabo luč. Zelo primanjkuje strpnosti. Glejte, da bom dobil, ko vas prihodnjič zopet obiščem, boljše vtise od vas!

Št. Vid v Podjuni. (Gospodarsko.) Že drugič je nastalo letos za letni čas pretoplo in predolgo lepo vreme. Ajda in repa v rasti zaostaja, pa tudi paše bo malo, če po košnji otave kmalu ne pride dežja. Travniki so se po zadnji suši sicer nekoliko popravili; trava je postala gostejša, a je zelo nizka. Pridelek otave takorekoč ni vreden omembe. — Še ne pomnimo, da bi bilo na naših potah toliko prahu. Ne mine skoro dan, da bi v našo oddaljeno vas ne prišla po dva avtomobila. Poleg tega se prevažajo hodi na postajo Sinča vas. To so težji vozovi z ozkimi kolesi, ki drobijo kamenje in režejo globoke kolovoznice. Je komaj, da prispevajo lesni trgovci nekoliko za popravo potov.

Obirsko. (Smrt.) Najboljše ljudi nam pobira neizprosna smrt. Ugrabila nam je zopet skrbno radišnikovo gospodinjo in mater. Četudi je bila rajne močne narave, vendar ni mogla preboleti hude kratke bolezni. Krasile so jo mnoge lepe lastnosti kot vrlo gospodinjo, ženo in ljubečo mater. Težko jo bo pogrešala Gradišnikova hiša z malimi nedoraslimi otročiči. Vsi so rajno visoko cenili, kar je tudi pokazala globoka žalost velikega števila pogrebcev, ki so komaj 26letno ženo spremljali na zadnjem potu. Bog daj rajni večni mir, Gradišnikovi hiši pa svojo tolažbo, pomoč in varstvo! Družini naše iskreno sožalje.

Drobne koroške novice. Deželni tiskovni poročevalec in dopisnik graške „Tagespošte“, Scheichelbauer, je bil radi razžaljenja časti tiskarnarja Merkla v Celovcu pogojno obsojen na denarno globo 40 S ali 2 dni zapora. — V nedeljo 24. avgusta zvečer sta se v bližini Vrbe na motornem kolesu ponesrečila črkostavec in korektor Jožefove tiskarne. Oba sta se močno poškodovala in eden od teh je na posledicah padca umrl, ne da bi prišel do zavesti. — Padca v Frantschachu v Labudski dolini je odpovedala delo 480 delavcem. Izgovarja se, da blaga ne more prodati. — Dne 10. avgusta so otroci zažgali Strankovo kočjo pod Magdalenko goro pri Labudu. Lesena kočja je do tal pogorela in se je komaj rešila živina, otroci in druge malenkosti. Eenedega otroka, ki so se med požarom razkropili, pa ni bilo več nazaj. Prihodnji dan so našli njegovo ožgano truplo v polju. — Dva lovska tatova, priseljenca iz rajha, sta bila pri Rudi zasačena in naznanjena oblasti. — Pri Beljaku so cigani napadli orožnika, ki jih je hotel kontrolirati, in ga močno poškodovali. Šele ojačenje je moglo spraviti cigane v zapor. — Heimatschutz je imel 23. avgusta med Hodišami in Vrbskim jezerom nočno vajo, pri kateri se je tudi streljalo. So ljudje, ki še vedno niso sili vojaškega igračkanja. — Ker ribniški Lanner gasilcu Winklerju v gostilni pri

pivu ni dal miru, jo je dobil za gasilnim krampom po glavi. Rana je lahka. Volilci so si o Lannerju že zdavnaj ustvarili svoje mnenje. — Sejmi v septembru: 8. Grebinj in Pliberk, 15. Mostič, Borovlje in Čajna, 17. Beljak, 22. Št. Štefan na Zili, 24. Brdo pri Šmohoru, 29. Svinec in Šmihel nad Pliberkom, 30. Rožek. — S 1. septembrom so znižale celovške banke obrestno mero za hranilne vloge na 4 odstotke.

Človek—mati—dete. Negovanje zdravja je dolžnost vsakega človeka. Najvažnejši pogoj za dobro telesno in duševno delo je zdravje. Posameznik lahko za ohranitev ali prosih svojega zdravja mnogo stori in se obvaruje pred marsikatero boleznijo. So pa nevarnosti, ki ogrožajo zdravje posameznika in pred katerimi se sam težko obvaruje: nevarnosti, katerih korenike segajo v naravni in socialni življenjski človeka. Te nevarnosti omejit, oziroma odstraniti, je naloga javnega zdravstvenega pouka. Za obstoj in varstvo zdravja pa je potrebno, da poznamo sestav našega telesa in delovanje posameznih njegovih delov. Znati moramo telo negovati in poznati nevarnosti, ki ogrožajo naše zdravje. Higijenski zavod v Ljubljani, ki se že šesto leto trudi z javnim zdravstvenim poukom od vasi do mesta in svoje delo ter pripomočke od leta do leta izpopolnjuje, je pridobil za nekaj tednov Ljubljani II. del prekrasno razstavo „Človek—mati—dete“. Razstava, vredna več milijonov, predstavlja v neprekosljivi in lahko umljivi obliki vse ono, kar moramo vedeti o našem telesu in njega delovanju. Razstava, ki je bila otvorjena dne 3. avgusta v paviljonu „L“ na ljubljanskem velesejmu, je bogata zlasti na plastičnih ponazoritvah, preparatih, mularah in slikah. Cela vrsta umetno sestavljenih aparatov predločuje delovanje telesnih delov. I. del te razstave je vzbudil ob letošnjem jubilejnim velesejmub splošno zanimanje in občudovanje.

DRUŠTVENI VESTNIK

Loče ob Baškem jezeru. (Pevski koncert 7. septembra.) Ta dan popoldne ob treh ste vsi od blizu in daleč povabljeni k „Ročičniku“ (A. Pušnik), da poslušate lepe domače koroške pesmi, ki jih nam bodo zapeli logaveški in bilčovški pevci. Ne zamudite te izredne priložnosti!

Suha. (Trije tički.) Na grajskem skednju na Suhi se bo igrala v nedeljo dne 7. septembra ob 3. popoldne igra „Trije tički“. Z dobrim obiskom boste izrekli zaslužen priznanje igralcem.

Glinje—Št. Jakob. Izobr. društvo „Kot“ v Št. Jakobu v Rožu uprizaro dne 14. septembra pri Cingelcu na Trati igro „Graničarji“, drama v sedmih slikah. Vse čitatelje na to že danes opozarjamo.

Št. Janž v Rožu. (Bele vrtnice.) Dne 24. avgusta je naše društvo uprizarilo igro „Bele vrtnice“. Igralcem in igralkam gre vsa čast, ker so vloge res živeli, posebno pa Florijanu Lapušu za njegov trud. Ker je bilo v bližini več prireditev, udeležba ni bila najboljša, mogli pa smo kljub temu pozdraviti odlične goste iz Borovelj in okoliških vasi. Igra je visoka šola za naše preprosto ljudstvo. Vzeta je iz mestnega življenja dveh družin, bogate in ubožne. Nadejamo se 14. septembra boljše udeležbe. Igra se tedaj ne ponovi v nedeljo dne 7. septembra, kakor smo pisali v zadnji številki lista, temveč v nedeljo dne 14. septembra.

Šmihel nad Pliberkom. (Društvene vesti.) Pomalem se bomo začeli zopet gibati. Spali sicer nismo, zakaj celo poletje je bilo dosti dela, le kake večje prireditve nismo priredili. Napravili pa smo dva izleta: v Rož in na Peco. Zadnji izlet smo krstili za „romanje“ in se je kaj dobro obnesel. Da vzbudimo med ljudstvom zanimanje za lepoto naših gora, bo priredilo društvo vsako leto vsaj po en izlet. — Nabavili smo si nekaj res lepih in izbranih novih knjig, ki so zdaj v delu pri našem knjigovezu. Proti zimi bodo že na razpolago. — Igralci se pripravljajo na lepo narodno igro, ki jo uprizarijo v jeseni. — Dne 7. septembra po prvi sv. maši pa je društveni sestanek s prav lepim sporedom. Naj nato nihče ne pozabi. To bo začetek, potem pa bomo poizkusili z rednimi sestanki.

Inserirajte v Koroškem Slovencu!

Št. Jakob v Rožu. („Graničarji.“) Dvakrat so jo uprizarili naši društveniki na domačem odru in obakrat pri polnoštevilni udeležbi občinstva. Snov ji je vzeta iz življenja graničarjev — vojakov kmetov — ob hrvatsko turški meji. Graničar Slavo kuje v svojem tamnem značaju naklepe proti svojemu sosedu Jožetu, kateremu je dolžan večjo svoto. Ustrelil ga iz zasede, ko se podaja Jože v spremstvu prijatelja Andreja v mesto, da izroči Slava sodišču radi goljufige z zadolžnicami. Po boju zbeži Slavo v tujino, sum pade na Andreja. Preki sod obsodi Andreja na vislice. Šele na prošnjo domačega ljudstva in svoje soproge pomilosti polkovnik Andreja, kateremu pa se vsled težkega očitka omrači um. Na grobu prijatelja Jožeta se sreča Andrej s Slavom, katerega je nemirna vest prignala zopet v domovino v sklepu, da se sam izroči sodišču. Andrej, rešen težkega očitka, ozdravi in velikodušno odpusti Slavju. Igra je lepa v zasnovi in polna globljih slik. Nekoliko nenavadno zvone nekateri trdi vojaški izrazi. Režiser si je predstavo dobro zamislil; poglobil naj bi morda zadnjo sliko, ki je težka, a katere prvovrstna vedba je za razumevanje cele igre potrebna. O igranju samem: Slavo ima neprisiljeno kretnjo; nekoliko bolj satanski naj bi bil v prvih slikah. Da igra isti igralec tudi vlogo polkovnika, sicer nekoliko moti, v predstavi pa se mu je druga vloga izborna posrečila. Andrej je izboren v tretji in četrti sliki, njegova blaznost je verjetna; žena Marica mu dobro stoji ob strani. Jurij gostilničar je naglasil predvsem veselo stran svoje vloge in je prav prisrčen. Neprisiljen nastop in dobro besedo ima Karolina; tudi vloge polkovnikove žene in njene ljubke hčerkice so bile v dobrih rokah. Zato je naša mala Angelica upravičeno lahko ponosna na svoj lepi nastop. Morda bi se kmete in vojake dalo še bolje kostimirati, da bi bil utis množice na odru enotnejši. Pa to so male hibe, katere vidi samo neizprosno oko kritike, in nikakor niso motile občinstva. Kako globoko so gledalci zajeli predstavo, je dokazovalo pritajeno ihtenje naših dobrih mamic. In solze si je brisal celo tako resni Kovar, ki je pozabil ob gledanju na vse. In vendar je šentjakobsko ljudstvo razvajeno še izza delovanja mladega Ščedemnika in telesno ter duševno krepkega Janka na Ravnah. Zato bodi režiserju in igralcem izrečena naša iskrena zahvala in naša želja mnoge sreče na pot v Glinje!

GOSPODARSKI VESTNIK

Seja deželnega kulturnega sveta, dne 22. avgusta 1930.

Poročilo predsednikovo.

Supersberg se je udeležil posvetovanja o razdelitvi treh milijonov, ki jih je država dala Koroški za desetletnico glasovanja. Najbolje bi bilo, če bi se denar porabil za nizkoobrestna posojila. Dežela mora biti državi hvaležna, ker es bo v coni poznalo, če pride v njo toliko denarja.

Beljaška mlekarna.

Dne 7. avgusta se je vršilo posvetovanje pri beljaški mlekarni, ki ji je dunajska mlekarna odpovedala prevzemanje mleka. Z združenim delovanjem se bo stvar uredila. Vlada je zopet umela položaj mlekarne in je obečala prevzeti poroštvo za nov cenen kredit.

Velika elektrarna na Turah.

Koroška mora projekt velike elektrarne na Turah opazovati z veliko pozornostjo. Nihče danes ne more povedati, kaj se zgodi, ako se vzame Dravi in Meli voda, ki jima pritaka iz Tur. V Dravi in Meli utegne obležati ves gramoz in lahko nastanejo, kjer zdaj teče reka, močvirja. Zato bi bilo za Koroško želeto, da se ne napravi vse na solnograški strani, naj se gradi del podjetja tudi na Koroškem.

Ogledovanje vzpenjač.

Septembra meseca so bi priredilo dvoje potovanj na vzhodno Tirolsko: eno za Labudsko dolino, drugo z slovenski del dežele, da si ljudje ogledajo vzpenjače v planinah, s katerimi se olajšava blagovni promet.

Prodajanje krompirja.

Deželni kulturni svet si je prizadeval v ministrstvu najti pomoči, da bi se omogočilo izvažanje krompirja. Ministrstvo do zdaj ni našlo nobenega izhoda. V tej stvari naj bi se že enkrat odločno nastopilo. Ako smo mi prisiljeni puščati v državo silne množine laškega krompirja, se mora vsaj omogočiti, da se izvažata tudi naš pridelek.

Razdelitev državne pomoči za kmeta.

Supersberg: Državni zbor je z ozirom na izredno slab položaj kmetijstva dovolil enkratno pomoč. „Notopfer“ se imenuje ta pomoč, ki ima namen, dati kmetu pomoči, da bo mogel obstati. Takih darov bi ne potrebovali, ko bi se pri sklepanju trgovinskih pogodb bolje mislilo na kmetiško gospodarstvo, ki se mu naj za trdo delo pusti nekaj dohodka. Vršilo se je posvetovanje predsednikov okrajnih kmetijskih društev in na tem se je sklenilo, naj se pomoč ne deli samo po obsejanem polju, marveč po obsegu zemljišča sploh. Ako se pri tem ne ozira na splošni obseg zemlje, pride na planinske kraje razmeroma premalo podpore. Predlagalo se je, naj se plača s tem zneskom enkrat zemljiški davek, ki znaša za Koroško 1.417.000 S. Potem je bilo zborovanje mnenja, da se naj s tem denarjem podpre obe mlekarne — Unterkärntner in Villacher Molkerei. Naj se tema da brezobrestno posojilo v znesku 500.000 S, za manjše mlekarne naj se vzame 50.000 S. (Op. ur. Vlada pa je te podpore izrečno namenila ljudem, ki sejejo žito, da se vzdrži žitno polje.) Potem se bo za kmetijske šole vzelo 300.000 S, 100.000 S za kmetijsko šolo v Ziljski dolini. (Op. ured. Zopet moramo naglašati, da je podpora namenjena kmetom, ki pridelujejo žito, da ne bi opuščali polja. Želimo napredka kmetijskim šolam, ali za šole ta denar na namenjen, namenjen je, da bo podpora v krvavi sedanji sili.) Nekaj denarja se bo vzelo, da se podpira prevoz umetnih gnojil. Gorjanci bi lažje gnojili z umetnim gnojilom, ko bi bila cena povsod enaka. Potem se je zahtevalo, naj se podpora za gorjance zviša od 10 na 15 milijonov. Ako se dobi toliko več podpore, se bodo gradile poti in vzpenjače. (Op. ured. Tudi tega ne odobravamo. Kmet potrebuje podporo zdaj, nove poti in vzpenjače bomo lahko odložili na poznejši čas.) 50.000 S se bo vzelo za poizkušnje s tujimi semeni, ki se delajo na kmetijskih šolah in se dozdej niso prav obnesle. Ko se vse to očisteje, ostane za hektar 30 S, o katerih se bodo zopet posvetovala okrajna kmetijska društva.

Liebscher prebere dopis poljedelskega ministra, ki naglašja, da se podpora daje kot nagrada za odbevanje polja, kot izredna podpora kmetom gorjancem in v podpiranje mlinov, ki meljejo domače žito.

Dr. Stotter: Gospodarstvo gorjancev že leta peša, zato se mora zahtevati, da se pomoč za gorjance zviša. Ministrstvo je hotelo kmetom pomagati z novimi trgovskimi pogodbami, a jih ni bilo mogoče zdaj prenehati, in so bo pogodba z Jugoslavijo odpovedala s 1. junijem 1931. S tem dnem bo nehala podpiranje, in če bo prej mogoče primerno zvišati žitne cene, se bo prej nehala z izplačevanjem podpor. Morebiti se že prej uvede monopol. Že zdaj pa se mora povedati tudi cena mesa. — **Steinkellner:** Če se popusti zemljiški davek, naj se popusti tudi dohodninski in davek na blagovni promet. Ljudje v Labudski dolini sekajo mlad les, da krijejo strške gospodarstva, in zato se jim predpisuje dohodninski davek. Potem je blizu Reichenfelsa planina, tako slaba, da se tam že 20 let ne pase več, a ljudje morajo plačevati davek na blagovni promet! Tako se davek plačuje, kjer ni nobenega dohodka. Potem pridejo socialne bremena. Že poprej so ljudje težko plačevali zemljiški davek. Kmet gorjanec, ki ima 10 poslov, plačuje zanje bolniško zavarovanje v znesku 8 milijonov. Zemljiški davek pa znaša samo 250 S. Kar es tiče umetnega gnojila pozdravljamo, da se bo doajalo na vseh postajah po isti ceni. Kmet na Prebelski gori vozi ves dan, da dobi na dom 200 kg umetnega gnojila, tako se mu 100 kg podraži za 7.5 S. Tudi pitanje vol naj se podpira. Ko je žival napol pitana, se lažje prodaja in je ni treba zametavati.

Hernler: Ko še nikakor ni sigurno, da dobimo 96 milijonov, je težko že zdaj sklepati, kako jih bomo porabili. Kar se tiče brezobrestnega posojila mlekarne, moram naglasiti, da je v teh mlekarneh združenih 800 kmetov in tem se daje toliko brezobrestno posojilo! Na Koroškem imamo veliko tisoč kmetov, ki od tega posojila nimajo prav nič. To je enostransko. — **Ferlič:** Priznati se mora vladi, daje zadnji čas pogledala na kmeta, ne moremo se pomoči prav veesliti, ker je le trenutna in ni trajna. To je pomoč v sili in iz tega vidimo, kakor slabo je kmet v državnem zboru zastopan. Razlogi kmetijskih težav so trajni in ko bo nehala ta pomoč, bo položaj isti kakor zdaj. Na vzhodu vidimo, da se združujejo poljedelske države in to našim kmetom ne bo v prid. Tu je treba druge pomoči. Če zastopniki tovarn ne odnehajo, se bo porušilo kmetijstvo in z njim se bo rušila država. Treba je take pomoči, da si kmet opomore. Če zvišamo carino, bo inozemstvo dajalo svojemu izvozu višje podpore in nam carina ne pomagala ničesar. Pri trgovinskem prometu, ki je za 1000 milijonov pasiven, ne moremo živeti. Uvažamo pa blago, ki ga v Avstriji lahko sami proizvajamo v obilici. Do zdaj se je kmetij-

stvo držalo, zdaj se začne rušiti in zdaj je prišla še kriza v lesni trgovini. Edina naša tolažba je, da bodo zastopniki konzumentov uvideli, da tako ne moremo naprej. —

Striessnig: Prizadevati si je treba, da se za Koroško v sporazumu z drugimi deželami čimveč dobi. Radi razdelitve se je včeraj napravil soglasen sklep. Če se ljudem pove, da se jim plača zemljiški davek, bo to napravilo nanje dober vtis. — **Oswald:** Tu se zdaj ne spoznamo: kakor se je poročalo, znesek še ni določen, Striessnig pa trdi, da je! Kmetu je treba druge pomoči, in se vprašujemo, ali bi ne bilo modrejše, da bi se takoj pomagalo a drugače. Monopol se je zdaj odklonil, ker ie menda predrag, ali z zneskom, ki se je dovolil, bi se dal izvesti. (Dalje sledi.)

Stavbno štedenje. Štedenje v to svrhu, da se zgradi lastna hiša, je že 150 let staro. V to svrhu se je že l. 1781 združilo nekaj angleških delavcev. Njih varčevalni program tvori še danes podlago vsake stavbne hranilnice. Te podlage so preproste: Združi se 100 oseb in vsaka oseba se obveže na gotovo vsoto, recimo 20.000 S. Vsak stavbni varčevalec vplača stavbni hranilnici vsako leto n. pr. 5 odstotkov, to je 1000 S. Po preteku enega leta je oplačanih 100.000 S in 5 od teh 100 oseb more dobiti že drugo leto stavbni kapital (20.000 S). Naslednje leto jih pride zopet 5 na vrsto. Če plačujejo sedaj varčevalci, ki so denar že dobili, v letu še enkrat toliko v obliki obresti in odplačevanja posojenega kapitala, bo prišlo vsako leto več varčevalcev na vrsto, da bo zadnji (najkasneje v 12 letih) še vedno prej prišel do stavbnega denarja, nego bi štedil sam zase. Neugodno je seveda za one, ki pridejo slednji na vrsto. Rok se mora zmanjšati pa tudi na ta način, da se vzamejo hipotekarna posojila na nove stavbe ta denar je seveda dražji in če se ga hoče dati stavbnim varčevalcem, cenejša, morajo priskočiti na pomoč rezerve stavbne hranilnice. Čakalni rok je odvisen od višine hranilnih obrokov, obrestne mere in tujega denarja. Najkrajši in najdaljši čakalni rok se da tedaj ugotoviti, ne more se pa ugotoviti, kdaj pride ta ali oni varčevalec na vrsto. Riziko stavbnega varčevalca je tedaj samo v čakanju, ki pa ne igra vloge pri onemu, ki lahko čaka. To varčevanje pa ne pride v poštev za one, ki hočejo v kratkem času imeti cenen stavbni kredit. Denar je varno naložen, ker se vsote vknjižijo na nove hiše na prvem mestu. Seveda mora biti tudi vodstvo hranilnice v zanesljivih rokah in se mora poslovanje večkrat pregledati. Da zadobi stavbna hranilnica zaupanje, mora predvsem izpolniti gotove predpogoje. Te predpogoje vsebuje osnutek nemškega zakona o stavbnih hranilnicah, pa tudi v naši državi se bo moral sprejeti tak zakon, ker v združnem zakonu predvideva revizija vsako drugo leto ne zadošča.

Beljaški trg. Beli ohrovt 40, rdeče zelje 60, zelje 60, korenje 60, kumare 50, glavната solata 25, endivija 20, čebula 50, paradižniki 80, špinača 80, jedilne buče 40 g, karfiol 1,60, česen 2,40, kren 2,80, peteršilj 1,20, zelena 1,60 S, krompir 20 g, razne gobe 1,20—2,50 S, zgodnja jabolka 60, hruške 60 g, namizna jabolka 1, hruške 1,40, grozdje 2 S; goveje meso 3,60, telečje 3,80, svinjsko 3,80, prekajeno 4,60, orehi 1,80, marelice 2, breskve 2 S, češplji 80, borovnice 40, malinje 60, ostrožnice 80, brusnice 80, sladko mleko 44 g, sladka smetana 4, kislata 2,40, čajno maslo 6,40, maslo za kuho 5,80, skuta 1,60, strd 5 S, jajce 17 g.

RAZNE VESTI

Drobne vesti. Avstrija: V septembru se otvori na Dunaju, VII., Neubaugasse 3, posebna stalna razstava izumov in novosti. S tem bo dana avstrijskim iznajditeljem možnost, da razstavijo modele ali risbe svojih iznajdb. Razstaviti more vsak iznajditelj. Iznajdba se bo najprej pregledala, če je kaj vredna, in potem razstavila. Razstavni prostor bodo plačevali premožnejši razstavljalci, dočim se bodo iznajdbe siromakov razstavile zastoj. — Pri Köflachu na Štajerskem je prišlo 26. avgusta do spopada med heimwehrovci in delavci. Heimwehrovec Stözl je streljal in 2 delavca težko in 1 lažje ranil. Delavci so se branili z opeko in latami in poškodovali 4 heimwehrovce. — S 1. septembrom se je na Dunaju znižala cena kruha za 2 g. — V lanskem letu je bilo v

Vvstriji ločenih 6003 zakonov, od teh na Koroškem 45. Skoro polovica ločitev se izvrši od 5. do 10. leta zakonskega življenja. — Češkoslovaška: Trimotorno letalo „Ford“, ki vozi na progi Praga—Zagreb, se je 22. avgusta v bližini Jihlave vnelo in treščilo na tla: 12 potnikov je bilo ubitih, 1 pa hudo ranjen. — Za dobo 10 let bo v češkoslovaški proračun vpostavljenih vsako leto po 28 milijonov Kč za manjšinsko šolstvo. V našem zveznem proračunu doslej še nismo našli kake postavke za manjšine v Avstriji. — Nemčija: Volilni boj v Nemčiji je krvav. V nedeljo 24. avgusta je prišlo na več krajih do spopadov med narodnimi socialisti in komunisti. Zaznamovati je 3 mrtve, 12 ranjenih in 140 aretiranih. — Brezposelnih ljudi je bilo v Nemčiji 31. julija 2.845.000. — Rusija: V rudniku Kapitanija je nastala 21. avgusta eksplozija: 10 rudarjev je bilo ubitih, usoda nadaljnih 15 pa je neznana. — Po vesteh iz Moskve je bilo 27. avgusta ustreljenih 10 oseb, ker so pri njih našli velike količine srebrnega denarja in ugotovili, da so širile alarmanne vesti o protirevoluciji. — Ostali kraji: V Indiji je zaprtih nad 30.000 nacjonalistov. Aretacije voditeljev nacjonalističnega pokreta se dan na dan nadaljujejo. — Vsled lakote je pomrlo v severni Kitajski skoraj 2 milijona prebivalcev. — 22. avgusta se je v Zagrebu v Jugoslaviji pojavil velik oblak kobilic. V velikem številu so kobilice lezle v kavarne in stanovanja, prišle so celo do tretjega nadstropja ter prizadevale velike nepravilike. — Že drugič je nastopila letos na svetu huda vročina. V Celovcu je kazal toplomer cel pretekli teden preko 25 stopinj Celzija. V nekaterih krajih Madžarske cvetita španski bezeg in kostanj že drugič. V Londonu je umrlo 8 ljudi za solnčarico in v Parizu 6. Na Španskem so morale nekatere tovarne ustaviti delo. — V Ameriki so ustanovili 250 pomožnih odborov za po suši prizadete okraje v 12 različnih državah. Razdelilo se bo 8 milijonov dolarjev. Do 270.000 farmarjev je ostalo brez živine in letine. V državi Kentuck so pridelali le 10% normalne letine v žitu, 20% pri tobaku ter samo 5% pri krmi in detelji. Vsi pašniki so ugonobljeni; od lakote in žeje je poginila nepregledna množica živine.

Zdravkov sklad:

Najden denar 10, Milka Hartmanova 2,50, Marija Simčič 4, Neža Trisnik 5, Mikulova družina 5, družina Mertel 5, Josip Partl 5 S, stric Joz 100 Fin. Hvala vsem!

Suhe gobe (jurčke ali kravjake) kupuje trgovina z mešanim blagom
F. Mory
v Sinci vasi.

Izrežite! **Veliko nad 33.000** Shranite!
na kili trpečih

je zahtevalo v kratkem času moj, sedaj v Avstriji in Nemčiji 5 krat patentiran kilni pas z vstavitvenim aparatom. Tisoči poroč jo v navdušenih dopisih in uradno potujenih zahvalnih pismih o ozdravljenju kile

brez bolečin, brez nadloge in s mostojno, vsled česar naj nobeden na kili bo ni ne opusil, da bi se ne poslužil mojega idealnega kilnega pa a. Vedno sem pripravljen nuditi vpogled v dnevno prihajajoča zahvalna pisma in potrdila.

Novi uspehi: H. R. v M. 37 let obstoječa težka kila, K. M. v N. 19 let obstoječa dvojna kila, J. R. v F. 13 let obstoječa dvojna kila popolnoma odstranjena.

Nastanitev:

Spittal ob Dravi: Gostilna Ertl, ob kolodvoru, sredi, 10. septembra 1930, od 8.—3. ure.

Celovec: Gostilna „Stadt Wien“, Fröhlichgasse 18, četrtek, 11. septembra 1930, od 8.—3. ure.

Wolfsberg: Gostilna Florian Kienzl, petek, dne 12. septembra 1930, od 8.—3. ure.

Beljak: Hotel „Zur Post“, sobota, 13. septembra 1930, od 8.—3. ure.

Sporočam, da zdravniške prakse ne izvršujem, ne ordiniram, tudi ne preiskujem. Moje delovanje se omejuje samo na čisto bandazistično in dovoljeno prodajo mojega od avstrijske zvezne države večkrat patentiranega kilnega pasa v okvirju § 17 patentnega zakona in § 4 min od edbe od 15. sept. 1898, R. G. B. 62.

Svarilo: Pazite natančno na moje ime. Jaz sem najstarejša v Avstriji dovoljena tvrda z 1-sto tovarno. Druga firma poizkša ponarejati moje patente in se izdaja, kot bi bila z menoj istovetna, kar zapečuje.

E. Danzelsen, špecialist za kilne obveze München 42, Egeterstrasse 11

Ponovno premiliran: Mednarodni kongres naravnih zdravnikov, Dunaj, april 1930. 131